

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 30. maja 1980
Leto XXXII. - Štev. 10
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
200 lir

Izreden pomen junijskih upravnih volitev v naših krajih

Glas za KPI: jamstvo poštenosti, doslednosti in enakopravnosti!

Preprečiti moramo ofenzivo KD in nacionalističnih sil proti trdnjavam sožitja med Slovenci in Italijani v obmejnem pasu

Zakaj je letos potrebno, da s svojimi glasovi podpremo liste komunistične partije in napredne občinske liste v manjših mestih in trgih?

Razlogov za to je več. Nekaj jih bomo našli, volilcem in volilkam v premislek. Predvsem mlajšim, ki najbrž ne poznajo izkušenj preteklosti in se predajajo utvaram, da lahko lahkomišelnost oddan glas doseže kričeče rezultate.

Čeprav so letošnje volitve upravnega značaja, je najbrž vsakomur jasno, da bodo izidili priložnost za obračun neke politične dobe, ki se je pričela 15. junija 1975 z zmago naprednih sil in porazom krščanske demokracije. Val navdušenja tistih let je najbrž splahnel, konzervativne sile v Italiji pa bi rade sedaj obnovile nekdanjo oblast in za desetletje potisnile napredne sile v podrejeno stanje. Vprašati se moramo, ali se lahko kar tako odredimo upanju v bodoče spremembe?

Nazadovanje levice in KPI bi najbrž bilo najlepše darilo teroristom, ki jim gre za premik na desnico in večji manevrski prostor.

V trenutku mednarodne krize in vračanja v vzdušje hladne vojne bi nazadovanje KPI pomenilo tudi odrekanje pozitivne posredniške vloge Italije v Evropi in svetu. Doslej Italija s Cossigovimi vladami te vloge ni razumela in se tako izpostavlja zunanjim pritiskom, na katere sama ne reagira.

Omenjeni razlogi so mnogim znani. Prav tako pa so znani razlogi, bolj krajevnega značaja, zaradi katerih vabimo volilce in volilke, naj trezno premislijo o pomenu glasu, oddanega komunistični partiji.

**PREDVSEM MORAMO POTRDI TI NA-
PREDNE UPRAVE.** V naših obmejnih krajih so napredne levičarske uprave značilnost narodnostno mešanega ali slovenskega ozemlja. Napredne uprave so bile doslej najtrdnjše jamstvo enakopravnosti slovenske manjšine, njene- ga kulturnega in družbenega razvoja, branik njenih gospodarskih interesov. Volilec v teh občinah, od Milj do Devina-Nabrežine, od Doberdoba do Grmeka v

Benečiji se mora vprašati: «Kako bi se mi godilo Slovincu, če bi v moji občini upravljala KD s svojimi zavezniki?» Odgovor je najbrž vsakomur na dlani. Vemo pa, da le malokateri Slovenec oddaja svoj glas KD. Prav pa je, da opozorimo volilce še na to: podpora KPI pomeni zagotoviti tudi v bodoče napredne in slovenske uprave, vse ostale stranke pa so pripravljene menjati svoja zavezništva glede pač na rezultate. V občinah, kjer bi bila možna levosredinska ali centristična alternativa, je glas za KPI edino jamstvo, da se to ne bo zgodilo, kljub skritim željam nekaterih krogov.

Mislimo, da je prav, če opozorimo na nekatere posamične primere.

MILJE. To je doslej edini primer občine z italijansko večino, ki je pod napredno upravo pokazala odprtost in razumevanje za vprašanja slovenskega prebivalstva. Milje so torej trdnjava sožitja, proti kateri se zaganjajo nacionalistične in desničarske sile. Poraz KPI in levice bi v Miljah pomenil zgodovinski poraz Slovencev. Zato je v tej občini važno, da podprejo enotno Listo Frausin tudi slovenski volilci, ki morda iz svetovnonazorskih razlogov drugače ne glasujejo za KPI na političnih ali pokrajinskih volitvah.

DEVIN - NABREŽINA. Napredna občinska uprava je na kocki. Uspeh KD

ali Liste za DN bi iztrgal občino iz naprednih in slovenskih rok. Slovenci bi se znašli «tujci na svoji zemlji». Zato moramo volilci preprečiti levosredinske ali desničarske alternative in podpreti KPI, ki se zavzema za koalicijsko demokratično širino med KPI, PSI in Slovensko skupnostjo.

BENEČIJA. V Beneški Sloveniji, točneje v Nadiški dolini, smo se Slovenci za pet let oddahnili, ker smo imeli ob strani par občin, v katerih je prevladala koalicijska «Obnove» s socialisti, komunisti in drugimi demokrati. Nacionalistične sile se sedaj zaganjajo v te občinske uprave in bi jih hotele izbrisati, ker vedo, da so napredne občinske uprave v Benečiji trn v peti KD in drugim protislovenskim silam. Če je le mogoče, bi jih morali ohraniti in okrepiti. Poraz KD v Benečiji bi za zaščito slovenske manjšine v videmski pokrajini bilo največje jamstvo, prava «odskočna deska».

TRŽAŠKA POKRAJINA. Levičarska in demokratična uprava trizaške pokrajine (koalicijska KPI, PSI, PSDI in SSK) je bila marsikomu trn v peti. Predvsem zato, ker je levica upravljala pokrajinsko upravo glavnega mesta dežele Furlanije - Julijske krajine. Nadalje je napredna pokrajinska uprava v Trstu bila Slovencem naklonjena, pobornica enakopravnosti in globalne zaščite. Silam nacionalizma in reakcije, v Listi za Trst in na desnici KD, je bila zato levičarska pokrajinska uprava glavni sovražnik. Sedaj upajo, da jo bodo likvidirali in s tem postavili na ves Trst nacionalistično, protislovensko hipoteko.

Tudi za tržaško pokrajino velja geslo: glas za KPI pomeni jamstvo, da se ne bodo uveljavile centristične ali desničarske alternative, ki bi nam samo škodovala. O tem bi morali pomisliti redki slovenski volilci, ki so v preteklosti oddajali svoje glasove PdUP, DP, radikalcem ali drugim manjšin strankam. Vsakršna razpršitev glasov je tokrat zelo nevarna, kakor je nevarno vzdržanje.

Stojan Spetič

(Nadaljevanje na 2. strani)

KANDIDATI KPI ZA POKRAJINO

TRST I.
ZMAJEVICH Giulio

TRST II.
CRISTOFOLINI Giovanni

TRST III.
GIORGETTI Costantino

TRST IV.
PRIBAC in VERBANAC Nevja

TRST V.
VALENTI Rodolfo

TRST VI.
HIKEL Paolo

TRST VII.
LUSA Perla

TRST VIII.
MONTI Fabrizio

TRST IX.
TODERO Fabio

TRST X.
MOGOROVICH Dusan

TRST XI.
SANTIN Claudio

TRST XII.
VASCOTTO Giorgio

TRST XIII.
PACOR in GRANDE Ester

TRST XIV.
MADDALENI Umberto

TRST XV.
COSOLINI Roberto

TRST XVI.
MICHEL in RABBITO Anita

TRST XVII.
PESSATO Maurizio

TRST XVIII.
ROMAN Arrigo

TRST XIX.
REN KAISER Pietro

TRST XX.
COLONNA Franco

TRST XXI.
BATICH Mario

TRST XXII.
KJUDER Oskar

TRST XXIII.
TOMASINI in RIMARI Olivia

TRST XXIV.
VISIOLI Dennis

TRST XXV.
ZERJAL Claudio

TRST XXVI.
SIRK Sonja

TRST XXVII.
GUGLIELMI (WILHELM) Adolf

DEVIN - NABREŽINA
SPADARO Stelio

MILJE
MILLO Gastone

DOLINA
MARTONE Ezio

na kompenzatoriju pri Sv. Ivanu. Ti občani naj pomislijo na koristi, ki jih bo imelo tržaško mesto tudi s pravilno uporabo velikega kompleksa nekdanje psihiatrične bolnišnice. Celoten kompleks bo preurejen tako, da bodo 4 zgradbe dodeljene univerzi, ena zgradba astronomskemu observatoriju, ena je že dodeljena šoli in v eni že deluje otroški vrtec.

Katera druga ustanova v Trstu je uspela v tako kratkem obdobju preurediti toliko starih poslopij?

Silos ob železniški postaji, površina nekdanjega doma železničarjev, bivša tovarna strojev so zelo zgovorni dokazi.

Volivci! Ko boste šli na volišče upoštevajte dejstvo, da so bili in bodo komunisti vselej na vaši strani.

Festival l'Unità - Delo

Sekcije KPI iz mestnih okrajev Sv. Jakob, Pončana in Magdalena priredijo festival komunističnega tiska v vrtu za Vatikanom pri Sv. Jakobu v Trstu — vhod iz ulice Petiti di Roreto. Praznik bo trajal štiri dni — 30. in 31. maja ter 1. in 2. junija. V soboto ob 18. uri bo govoril podpredsednik pokrajinske uprave Ezio Martone, zvečer pa bo nastopil «Canzoniere popolare di Romagna», v nedeljo ob 19. uri bo govoril član vodstva KPI Rino Serri, v ponedeljek pa Maurizio Pessato, ki bo obravnaval pereča vprašanja handikapiranih in psihiatrije. Seveda je na sporedu še vrstva drugih prireditev.

Kandidati za občinski svet v Zgoniku NAPREDNA LISTA

Josip GUŠTIN (KPI), Boris SIMONETA (PSI), Tamara BLAŽINA - SIMONETA (KPI), Miloš BUDIN (KPI), Stanislav BUDIN (PSI), Marčelo DOLJAK (KPI), Anton FURLAN (KPI), Srečko ŠIRCA (KPI), Divna SLAVEC - GODNIČ (KPI), Boris ŠTEKELJ (PSI), Stojan ŠTUBELJ (PSI), Žarko SUCCI (KPI).

Kandidati za občinski svet Repentabor NAPREDNA LISTA

Pavel COLJA (PSI), Sonja BAISS - MARUCELLI (KPI), Vinko BEVILACQUA (KPI), Milan BIZJAK (neodvisni), Karlo GREGORETTI (neodvisni), Dušan GUŠTIN (PSI), Aleksij KRIŽMAN (KPI), Karlo KRIŽMAN (neodvisni), Zoran KUTIN (KPI), Stana MILIČ - LAZAR (neodvisna), Ivan ŠKABAR (neodvisni), Alojz ŠKABAR (neodvisni).

GLAS ZA KPI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kdor tokrat ne bo volil naj ve, da bo s tem podprl ofenzivo Liste in KD!

GORICA. Glas za KPI in njene kandidate je v Gorici jamstvo, da ne bo sprememb v sicer omikanem vzdušju, sodelovanja in prijateljstva na meji, ki je nacionalistom prav tako trn v peti. Nimajo še dovolj moči, da bi to stanje spremenili. Toda nazadovanje levega bi tudi v Gorici prej ali slej privedlo do takih sprememb.

In, ne nazadnje, glas KPI in njenim upraviteljem pomeni potrditev ljudskega zaupanja v poštenost, doslednost, učinkovitost načina upravljanja ljudskih koristi s sodelovanjem občanov, Kdo se lahko še pohvali s tem?

Tri leta upravljanja tržaške pokrajine

Ko smo pred dobrimi tremi leti skupaj s tovariši socialisti prevzeli upravo tržaške pokrajine, smo bili zelo zaskrbljeni. Ali nam bo uspelo odpraviti posledice slabega upravljanja demokristjanskih uprav, ki so trajale od konca vojne? Ali bomo odpravili posledice klientelizma, nedelavnosti?

Navajamo en sam primer. Krščanska demokracija je menila, da se bo odčila z reformo Bisaglia. Odprtje, ukinitev umobolnice.

Toda za kakšno ceno? Ali so se morda zavzeli za vzpostavitev mreže socialnih storitev na celotnem ozemlju?

Mi smo v obdobju treh let upravljanja pokrajine ustanovili sedem centrov za mentalno zdravljenje in dvajset stanovanjskih skupin. Izkušnje spremljamo z največjo vneto skupaj z zdravstvenim osebjem, zavedajoč se dejstva, da so oči tistih, ki niso naklonjeni spremembam, uprte v nas. Jasno je, da bo treba še mnogo narediti. Toda po začetni poti je treba napredovati.

Center za diagnozo in zdravljenje v tržaški glavni bolnišnici deluje neprekinjeno 24 ur

na dan. To je rezultat ne le našega dela temveč tudi zdravstvenega osebja.

Ko smo prevzeli v svoje roke upravo pokrajine, smo morali podpreti tudi boje tržaških delavcev, boje za zaposlitev, dati smo morali svoj delež tudi v boju za napredovanje demokracije. In vsi dobro vedo, da ko se v Trstu govori o boju za demokracijo, se govori tudi o globalni zaščiti Slovencev.

Občani! Predstavljamo se na volitvah za obnove pokrajinske sveta in za nami je proračun za leto 1980, ki je že odobren. Vse naše krajevne uprave se predstavljajo na volitvah z odobrenimi proračuni: Milje, Devin-Nabrežina, Dolina, Repentabor in Zgonik.

Tržaška občina še nima odobrenega proračuna. Zdi se pa, da predstavniki «melona» nimajo namena zapustiti občinske uprave, čeprav so doživeli poraz pri glasovanju o proračunu. Vedeti, bi morali da s tem žalijo demokracijo, o kateri sicer tako radi govorijo!

Vemo pa tudi, da bodo občani presojali vlogo komunistov po tem, kaj bilo narejeno

JUNIJSKE UPRAVNE VOLITVE V GORIŠKI POKRAJINI

8 in 9. junija bo skoraj 43 milijonov italijanov glasovalo za nove pokrajinske in krajevne uprave. Na teh volitvah se bodo morali državljani izraziti, ali naj potrdijo zaupanje levim strankam, ki od 1975. leta dalje upravljajo večja italijanska mesta in dober del italijanskih pokrajin in ki so dokončno pometle s klientelizmom, neučinkovitostjo in korumpiranostjo prejšnjih administracij, ali pa spet oddajo svoj glas Krščanski demokraciji in drugim sredinskim strankam, ki od zmeraj vodijo državo, razpolagajo s ključnimi položaji gospodarske in finančne moči in so zato v prvi vrsti odgovorne za hudo krizo na vseh področjih državnega življenja. S svojim glasom bodo tudi volilci sodili učinkovitost sedanje vlade pri reševanju najvažnejših vprašanj sedanjega političnega trenutka: od gospodarske krize do terorizma, od mednarodne politične krize do vzpostavitve novih odnosov med razvitimi in nerazvitimi državami v perspektivi novega mednarodnega gospodarskega reda.

V naši deželi bodo volitve omejene samo na nekatere občine in pokrajine. Na Goriškem bodo od večjih občin volile samo Gorica, Krmin in Gradišče, volile pa bodo skoraj vse občine z manj kot 5000 prebivalci, med temi vse tri slovenske občine. To pa ne pomeni, da so za nas te volitve manj važne. Najprej, ker gre tudi tukaj za potrditev levičarskih uprav v Krminu in Gradišču, ki ju od 1975. leta dalje upravljata koaliciji komunistov in socialistov, potem pa še, ker bo glas v Gorici zelo pomemben za nadaljnji razvoj tega mesta v smislu vedno večjega sodelovanja ob meji. Še bolj važne pa so te volitve za Slovence, ker bodo takrat obnovljeni sveti vseh treh goriških slovenskih občin in še slovenska predstavništva v občinskem svetu v Gorici in v drugih narodnostno mešanih občinah. Slovenci, izvoljeni na junijskih volitvah, bodo v prihodnji mandatni dobi zagovarjali pravice naše narodnostne skupnosti in se borili za njeno globlano zaščito tako iz odgovornih upravnih mest kot iz opozicije. To se pravi, da bodo morali zastopati v krajevnih upravah našo manjšino in tako aktivno prispevati, da bo v rimskem parlamentu izglasovan tak zaščitni zakon, ki bo zares ustrezal zahtevam in potrebam naše narodnostne skupnosti v celoti.

Komunisti smo se na te volitve pravočasno in ustrezno pripravili. Razdelili smo med volilce tisoče vprašalnih listov, s katerimi smo sprožili širšo razpravo o vseh vprašanjih, ki se neposredno tičejo življenja krajevnih skupnosti. Pri izbiri kandidatov smo upoštevali zastopništvo vseh komponent družbenega življenja. Na naših listah kandidira veliko število Slovencev v vseh občinah, kjer živijo Slovenci. Ponovno bo izvoljen slovenski predstavnik v Krminski občini in prvič bomo ime-

li našega slovenskega predstavnika v Štarancanu, kar bo veliko pripomoglo k učinkovitejši zaščiti Slovencev, ki živijo na Laškem. V Gorici bodo izvoljeni Slovenci na listah KPI za občinski in za rajonske svete.

Krščanska demokracija, ki jo na Goriškem vodi levičarska Zaccagninijeva struja, se predstavlja z desno usmerjenimi kandidatnimi listami. V Gradišču kandidira predstavnik liberalcev, v Krminu predstavnike liberalcev in Slovenske skupnosti. V Gorici je odslovila dosedanjega župana De Simoneja, ki je bil verjetno »preveč naklonjen« Sloven-

cem in kandidira za mesto župana direktorja združenja Goriških trgovcev, ki bo zagovarjal predvsem interese te kategorije in tako onemogočil vsak razvoj mesta, ki bi temeljil na trajnem industrijskem sodelovanju ob meji, kar bi edino pomenilo pomembno vlogo našega mesta in naše pokrajine v splošnem razvoju dežele.

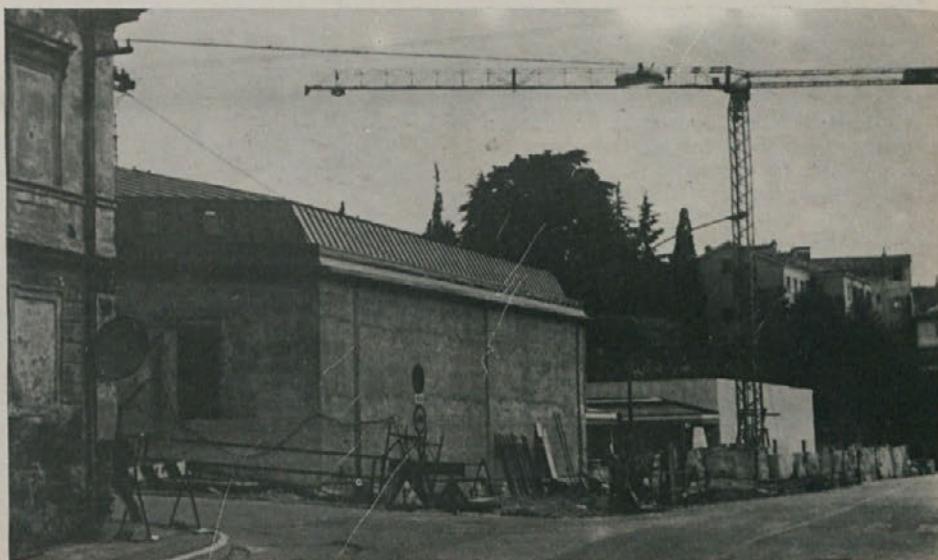
Slovenska skupnost, potem ko je več let zagovarjala samostojni volilni nastop Slovencev ali pa skupni volilni nastop vseh manjšinskih strank, se je tokrat vrnila na stara zavezništva. V Krminu

je sklenila sporazum z DC in bo spet valila volilce, naj oddajo svoj glas stranki, ki je v prvi vrsti odgovorna, da nimamo Slovinci tiste zaščite, ki nam jo zagotavlja republiška ustava. S tako politiko »edina slovenska stranka« jasno dokazuje, da ji gre predvsem za to, da se postavlja kot edini sogovornik italijanske večinske stranke. S tem pa ruši tisto enotnost, ki smo jo Slovenci tako težko dosegli.

Socialistična stranka se je obvezala, da bo še naprej sodelovala s komunisti pri upravljanju občin. Na osnovi takega dogovora so bile tudi pripravljene liste v vseh občinah z manj kot 5000 prebivalci. So pa v tej stranki sile, ki bolj ali manj odkrito delujejo, da bi se spet v različnih oblikah obnovile levosredinske uprave.

Komunisti vabimo Slovence, naj v treh slovenskih občinah, v Doberdobi, Sovodnjah in Števerjanu, oddajo svoj glas napredni in demokratični listi Občinske enotnosti, ki združuje vse slovenske napredne sile in je jamstvo, da bodo še vnaprej slovenske občine odigrale svojo nenadomestljivo vlogo v boju z globalno zaščito, za ohranitev slovenskih značilnosti v duhu izročila NOB in demokratičnega gibanja. Tako naj oddajo svoj glas naprednim listam, ki nastopajo v drugih občinah z manj kot 5000 prebivalci. V Gorici, Gradišču in še posebej v Krminu, naj pa volijo za KPI. To je glas, ki pomeni gotovo izvolitev slovenskih kandidatov in s tem uveljavitev slovenske komponente na celotnem pokrajinskem območju; je glas, ki predstavlja garancijo, da se ohrani enotni nastop Slovencev v boju za globalno zaščito proti vsem poskusom delitve slovenskih sil in iskanja prikritih kompromisov s konservativnimi silami.

Ivan Bratina

Gradbišče novega slovenskega kulturnega in športnega centra v središču Gorice

NAŠA BODOČNOST JE ODVISNA TUDI OD NAS SAMIH

*Glas za KPI je glas za razvoj Gorice
in za pravice slovenske narodnostne skupnosti*

Goriški občinski svet se je v mandatni dobi, ki se je pravkar iztekla, moral soočati z važnimi vprašanji, za katere smo tudi goriški Slovenci zainteresirani v prvi osebi. Naj pomislimo le na podpis osimskih sporazumov, na odobritev novega regulacijskega načrta, ki urejuje nadaljnji urbanistični razvoj našega mesta in okolice, na vedno tesnejše sodelovanje naše dežele, pokrajine in same Gorice s Slovenijo in specifično z Novo Gorico, na gradnjo novih infrastruktur, kot sta obmejno in prevozno postajališče ter na drugo. Verjetno ni potrebno razlagati, kako važna so omenjena dejanja za razvoj naše slovenske narodnostne skupnosti na Goriškem in v vsej deželi Furlaniji-Juljski krajini. Osimski sporazumi pomenijo dokončno rešitev vprašanja mej med Italijo in SFRJ, pomenijo osnovo za vedno globlje obmejno gospodarsko sodelovanje, in nena zadnje govorijo o potrebi, da se Slovincem uzakonijo narodnostne pravice. Osimski sporazumi so pomemben dokaz, kako lahko dve državi miroljubno rešujeta vprašanja, ki lahko bremenijo njune medsebojne odnose. Urbanistični načrt je delo velike važnosti, saj vemo, koliko škode lahko pomenijo narodni skupnosti urbanistične izbire (primer Štandreža je dovolj zgovoren). Gradnja novih infrastruktur tudi tistih, ki jih predvidevajo osimski sporazumi, lahko korenito pospeši razvoj mesta, nepravilno upravljanje in urejanje pa lahko oškoduje del prebivalstva.

Omenili smo nekatera važna vprašanja, omenili smo dejstvo, ki se dotikajo nekaterih vitalnih koristi nas Slovencev, razmisliti pa moramo v kolikšni meri je znala ali hotela občinska uprava (odbor so sestavljali odborniki iz vrst KD, PSDI in PRI nato samo iz vrst KD in PSDI, saj so republikanci ne veliko časa pred zaključkom mandata odstopili) reševati omenjene odnose med novimi stvarnostmi in upravičenimi zahtevami Slovincem.

Zapišemo lahko, da so goriški župan, odborniki in svetovalci (ne vsi) strank, ki so sestavljale odbor, pokazali do nas določeno razumevanje do slovenskih vprašanj in zahtev. Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da smo si izborili to ali ono stvar po dolgih pritiskih in ne zaradi neke »dobrosrčnosti« odbora. Nove slovenske šole v Ul. Campi prav gotovo nismo dobili kar tako, brez borb in pritiskov, to velja tudi za druge pridobitve. Kljub vsemu lahko zabeležimo nekatere pozitivne premike glede na zahteve in borbe Slovencev, zahteve, ki smo jih komunisti poudarjali tako v občinskem svetu kot v širši javnosti.

Nekaj pa nam KD in njeni zavezniki ter seveda goriški občinski odbor niso hoteli priznati, mislimo na pravico, da nastopamo Slovenci kot subjekt in ne kot predmet, ki ga lahko premikaš samovoljno. To pomeni, da večina v goriškem občinskem svetu še nima pravega in demokratičnega odnosa do nas.

Osimski sporazumi in njihova vsebina so bili ena izmed osrednjih točk razprave v občinskem svetu. Vse premalo pa smo slišali o tisti postavki, ki govori o pravicah Slovencev; jasnega glasu, da mora država dati vsem Slovincem pravice in to globalno, ni bilo iz vrst večine.

Pozdravili smo poglabljanje sodelovanja med Goriško in Novogoriško občino, ne moremo pa mimo težnje, da goriška občinska

uprava ne upošteva možnosti in zahteve, da bi bili Slovenci povezovalni člen v tem dvostranskem sodelovanju, ne upošteva torej vloge »mostu«, ki jo moramo Slovenci imeti in to v vsestransko korist. Pri izgradnji infrastrukture je bila naša uprava dokaj gluha na zahteve Slovencev. Veliki izgradnji, kot sta obmejno in tovarno postajališče, ležita pretežno na slovenski zemlji. Prav tako leži na slovenski zemlji goriška industrijska cona. Štandrež bo v bistvu »obkoljen«. Komunisti nismo proti izgradnjam, ki omogočajo nov gospodarski razvoj mesta in okolice, trdimo pa, da je treba lastnikom zemlje in Slovincem nasploh vrniti storjeno »škodo« tako, da bodo skupnost in posamezniki od vsega nekaj res imeli. Odplačilo za zemljo je bilo kakorkoli že skromno in prav gotovo pod stvarno vrednostjo razlašene zemlje. Pravilno plačilo pomeni, da se določeni skupnosti (na primer Štandrežcem), omogoči sodelovanje pri upravljanju novih struktur, da se omogoči razvoj gospodarskih in drugih dejavnosti tam, kjer skupnost živi.

To pomeni, da Slovenci in komunisti zahtevamo, da se naši narodnostni skupnosti omogoča resničen gospodarski in splošni razvoj tam, kjer živimo. Boren ček ne reši nobenega našega vprašanja. Če naj nove infrastrukture koristijo Goriški, morajo koristiti tudi Slovincem.

Urbanistični načrt Piccinato je povzročil Slovincem veliko škodo, saj se je marsikje zarezal v našo skupnost in v naše teritorije tako, da je »uvozil« v določeno stvarnost elemente, ki so spreminjali strukturo celih okrajev in pomagali pri raznarodovanju. Nov načrt je nakazal marsikatero novo smer razvoja, kar je pozitivno, čeprav je stare grehe in napake težko popraviti. Ne moremo pa biti zadovoljni z upravljanjem načrta. Najboljšo stvar (kar načrt ni) lahko pokvarimo, če z njo slabo ravnamo. Občinski odbor in občinski odbornik za javna dela sta več kot enkrat dokazala, kako se stvari lahko zacoprajo tako, da se eni okoristijo, drugi pa trpijo škoko. Slovincem se verjetno ni zgodilo, da bi nam kdorkoli kaj daroval.

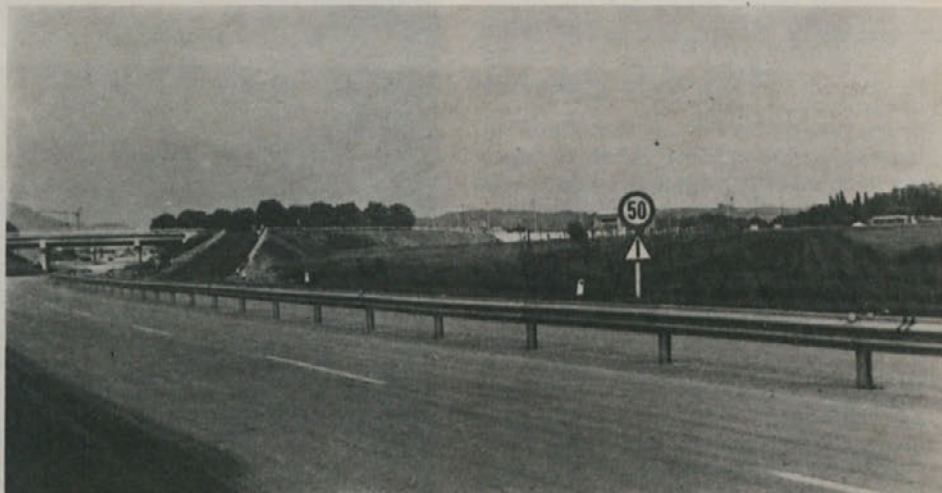
Omenili smo samo nekatere probleme, ki dokazujejo, kako je pomenila odprtost občinske uprave do Slovencev določeno, omejeno, priznanje, ki pa nikakor ni uveljavilo volje, da se začnejo reševati bistvena vprašanja.

Zgovoren dokaz, da so stvari potekale zelo dvoumno, je tudi Konzulta za slovenska vprašanja pri goriški občini. Dobili smo konzulto, ki je razpravljala o važnih problemih in svoje ugotovitve posredovala upravi. Upravitelji so ob predlogih in ugotovitvah konzulte najpogosteje molčali, kot da konzulte ni.

Kot Slovenci in komunisti torej nikakor ne moremo biti zadovoljni z ravnanjem goriške občinske uprave. Komunistični svetovalci smo vedno ponavljali in potrjevali upravičene zahteve Slovencev, večina je bila prevečkrat gluha in namesto, da bi uveljavila pot pravice, se je poslužila številčne premoči in odvrnila naše zahteve. Kljub temu se tudi v goriškem svetu stvari večkrat premikajo na bolje in to tudi zaradi stalne in plodne prisotnosti komunistov.

Prepričani smo, da nas v prihodnjem mandatu čakajo nekatere odločilne bitke za uveljavljanje pravic Slovencev. Morali bomo biti budni, morali bomo vplivati z dobrimi in stvarnimi predlogi, posluževali se bomo vseh demokratičnih načinov, da bomo poudarjali prisotnost Slovencev in upravičenost njihovih zahtev. To delo je seveda zahtevno in nikakor ne lahko, zaupanje, ki ga dajo volilci svetovalcem je vse prej kot mehka blazina; večkrat pomeni prizadevanja, ki iz objektivnih razlogov in nasprotovanj, ne rodijo pravih sadov. Prav zato je veliko odvisno od tega, koliko je določena stranka močna in koliko svetovalcev ima v izvoljenih svetih. Naša bodočnost je torej odvisna tudi od nas samih, na to moramo pomisliti vsi, ki gremo na volišča, izbirati moramo na podlagi dela neke stranke in v tem smislu se KPI ni treba bati ocene svojih volilcev, ocene Slovencev.

Ace Mermolja

Nove mejne infrastrukture so bile sicer potrebne, vendar so hudo kompromitirale nadaljnji razvoj kmetijstva na področju Štandreža

Za uresničevanje osimskih sporazumov

Konec meseca februarja so s pristrčno svečanostjo odprli drugorazredni mejni prehod, na Gabrijelovi ulici, ki vzpostavlja najkrajšo cestno zvezo med Gorico in Novo Gorico, to je med sosednjima mestoma, ki se zavzemata za vsestranske prijateljske odnose v prid tukajšnjega prebivalstva.

Odprtje tega prehoda je pomembno ravno zato, ker predstavlja realizacijo prvega v osimskem sporazumu določenega objekta.

Komunisti smo v vsej tej povojni dobi odločno zagovarjali dobrososedske odnose med obmejnima mestoma in ob tej priliki ponovno poudarili s posebno svečanostjo, naše zadovoljstvo, da se je končno uresničilo to kar smo zahtevali.

Nov mejni prehod v Gabrijelovi ulici — Erjavčeva cesta ni namreč po našem mnenju, namen samemu sebe, ampak je najprej izraz tenejše povezave Gorice in Nove Gorice, izraz odprte meje med Italijo in Jugoslavijo, in ne nazadnje podlaga na kateri lahko gradimo tesnejše in vsestransko medsebojno sodelovanje. Komunisti namreč odločno zagovarjamo, da podobne iniciative in sami osimski sporazumi so bistvenega pomena za življenje ljudi ob meji in dejstvo, da je lahko meja med Jugoslavijo in Italijo zgled mirnega reševanja vprašanj in sodelovanja med dvema državama. Odprtje tega obmejnega prehoda je le prvi korak k širšemu konkretiziranju osimskih sporazumov. Komunisti se moramo torej v prihodnosti nadalje zavzemati za uresničevanje posameznih sklepov sporazuma. Pri tem pa moramo težiti k temu, da pri uresničevanju le-teh bodo morale sodelovati vse zainteresirane sile, saj le na tak način bo prebivalstvo, tudi italijanske strani, neposredno zainteresirano in osvečeno o pomembnosti teh novih objektov in infrastrukture.

Pomen odprtja prehoda na Gabrijelovi ulici naj bi pomenil torej tudi zameetek k hitrejšemu vsestranskemu razvijanju gospodarskih uresničevanj osimskih sporazumov, saj to gre le v prid celotnemu obmejnemu prebivalstvu.

Ko govorimo pa o uresničevanju osimskih sporazumov pa ne moramo mimo vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Uresničevanje sporazumov pomeni namreč tudi reševanje naših narodnostnih vprašanj, v prvi vrsti dosego globalne zakonske zaščite. KPI v povezavi z vsemi demokratičnimi silami, slovenskimi in italijanskimi, se bo še naprej, kot se je doslej, v prvi vrsti zavzemala za dosego tega pomembnega cilja. Ne le ker to predvidevajo osimski sporazumi, ampak ker smatra, da so

zakonske pravice posameznih narodnostnih manjšin izraz resnične demokracije in enakopravnosti državljanov v sodobni družbi.

Igor Komel

Lista KPI za občinski svet v GORICI

1. Boris COCEANI, obrtnik
2. Italo CHIARION, uradnik
3. Gianna BIGI PIRELLA, profesorica
4. Ace MERMOLJA, novinar
5. Emilio ALARI, zdravnik
6. Livio ANTONIČ, obrtnik
7. Liliana ARDIT ULIAN, gospodinja
8. Duilia BERNES FEDELE, gospodinja
9. Vilma BRAJNIK CORVA, delavka
10. Ivan BRATINA, profesor
11. Vilma BREGANT VIŽINTIN, uradnica (neodvisna)
12. Enzo BUCOVINI, delavec
13. Roberto BUSOLINI, profesor
14. Attilio CARBONE, profesor (neodvisen)
15. Maria Lucia CASSANEGA LAMBERTI, profesor
16. Moris D'ALÒ, delavec
17. Daniela DELNERI SALOMONI, uradnica
18. Ferdinando DI DATO, obrtnik
19. Maria Rosaria DI DATO BUSOLINI, profesorica
20. Neda DORNIK DE ROCCO, uradnica
21. Virgilio DRIGO, delavec
22. Oliviero FURLAN, študent
23. Mario GALASSO, delavec
24. Umberto HVALIČ, uradnik
25. Igor KOMEL, uradnik
26. Marzio LAMBERTI, profesor
27. Gabriella LEON KOCJANČIČ, delavka
28. Walter LOVISONI, uradnik
29. Giuseppe MALIGOJ, delavec (neodvisen)
30. Stanko MALIGOJ, delavec
31. Bianca MAREGA VIDOZ, delavka
32. Giorgio MOSERINI, delavec
33. Benito MUNARIN, obrtnik
34. Teresa PERISSUTTI MARTINUČ, profesorica
35. Radovan PLESSINI, obrtnik
36. Silvino POLETO, uradnik
37. Paolo QUONDAM, zdravnik (neodvisen)
38. Riccardo REJC, delavec
39. Maurizio SALOMONI, profesor
40. David SOSSOU, vzgojitelj

Lista «Občinske enotnosti» za DOBERDOB.
Mario LAVRENČIČ, Karel ČERNIC, Ivanka DEVETTA, Jožef FERFOLJA, Aldo FERLETIČ, Janko GERGOLET, Julko GERGOLET, Nordio GERGOLET, Darjo LEGIŠA, Franko PERIC, Silvano SEMOLIČ, Bruno ŠULIGOJ.

Lista «Občinske enotnosti» za SOVODNJE.
Vid PRIMOŽIČ, Vlado KLEMŠE, Jožef PRINČIČ, Dominik JUREN, Marjan DEVETAK, Viljem FAJT, Bernard FLORENIN, Rafko BUTKOVIČ, Jordan OŽBOT, Boža PIŽENT, Emil TOMSIČ, Klara FORNAZARIČ.

Lista «Občinske enotnosti» za Števerjan.
Ivan HUMAR, Rudolf KORŠIČ, Franc KOMIC, Klavdij KOMIC, Ferdinand KOMJANC, Franc MARAŽ, Vladislava MEDVEŠČEK CUEL, Ivan MIKLUS, Silvan PITTOLI, Florijan PLANINŠČEK, Nevenka URŠIČ KLANJŠČEK, Jožef VOGRIČ.

Končno je odprt prehod na Gabrijelovi in Erjavčevi ulici, ki neposredno povezuje Gorico in Novo Gorico

Lista občinske enotnosti ni samo na papirju

Minilo je 24 let, odkar lista «Občinska enotnost» prejema v Doberdobi odobravanje večine prebivalcev. Uprave, ki so si v teh letih sledile so veliko storile za preobrazbo občine. Politika Občinske enotnosti, katere večji del so vedno predstavljali član KPI, je veliko pripomogla razvitju Doberdoba in njegovih zaselkov.

Veliko priznanje za te dosežke gre tudi dosedanemu županu Andreju Jarcu, ki je skozi 24 let vodil občinsko upravo, katero sedaj zapuščata. Človeku, ki je toliko žrtvoval v pravem pomenu besede samega sebe javnemu delu, ne gre v tem trenutku drugega kot iskrena zahvala vseh občanov.

Kljub temu, da ima KPI v doberdobski občini več kot absolutno večino glasov, je vendar vedno znala ustvariti okrog sebe enotnost levo usmerjenih strank ter družbenih organizacij v občini. Izbira kandidatov s strani širše komisije, ki jo sestavljajo predstavniki družbenih komponent v občini, ne gre preko strankarskih izkaznic, pač pa preko politične pripravljenosti, demokratične zavesti in zmožnosti posameznega kandidata.

Doberdobskim komunistom ni še zdaleč padlo v glavo, da bi se «skrivali» za listo Občinske enotnosti, nasprotno, ponosni

smo, da se lahko v njej soočamo z ostalimi družbenimi delavci v občini. Skrivati se bo moral kdo drug, ki je po nekaj letih zopet zagazil v blato stranke, ki ni v korist Slovencev premaknila niti ... vejice («Volvec bo razumel»).

Sodelovanje vseh družbenih organizacij pri upravi občine je prvi pristop k pravi demokraciji. Ustanovitev rajonskih svetov v majhni občini kot je doberdobska nima oprijema. V prejšnji mandatni dobi je uprava začela s posvetovanji s kulturnimi, športnimi in drugimi organizacijami v občini; lista Občinske enotnosti bo skušala to sodelovanje še poglobiti. Vendar bo za uspeh tega sodelovanja in za kritično-objektivni doprinos občanov potrebno najti primerne oblike pravičnega in stalnega obveščanja o delovanju uprave.

Sprememba zazidalnega načrta in gradbenega pravilnika bo prva velika naloga, s katero se bo srečal bodoči občinski svet. Tej nalogi bo potrebno posvetiti izredno pozornost, kajti gradbeni instrument je bistvo obrambe narodnostnega obličja vsake slovenske občine. Četudi nimamo nobenega predsodoka do italijanskih sodržavljanov, s katerimi radi in vedno sodelujemo v demokratičnem

soočanju, je vendar naša dolžnost čuvati tradicije in pristno slovenski značaj naše občine.

Z napredno usmerjenimi italijanskimi upravami bomo nadaljevali politiko odprtosti ter sodelovali z njimi v konzorcijih. To nam bo koristilo ne samo za reševanje tehnično-upravnih pač pa tudi narodnostnih problemov.

Tesnejša in konkretnjša povezava med slovenskimi občinami v zamejstvu, za katero se bo «Občinska enotnost» zavzemala, bi nedvomno koristila tako reševanju specifičnih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti v Deželi F-Jk, kot tudi iskanju enotnih meril za reševanje ostalih problemov.

Že ustaljeno sodelovanje z matično domovino, z bližnjimi občinami in s krajevnimi skupnostmi onstran meje, nam bo pomagalo pri utrjevanju enotnega slovenskega prostora.

Načela NOB iz katerih smo zrastle, za katere so padli naši očetje, matere, bratje, sestre, boj za dosego pravic in globalne zaščite Slovencev v Italiji, bosta prizmi skozi kateri bo lista Občinske enotnosti razčlenjevala in reševala vse probleme naše skupnosti.

Mario Lavrenčič

Pomembna prireditve v Trebčah

Prostor nam žal ne dovoljuje, da bi kaj več zapisali o številnih prireditvah in drugih kulturnih pobudah, ki so bile ta mesec na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji. Vendar ne smemo mino pomembne in nadvse uspele revije «Pesem ne pozna meja», ki je bila preteklo nedeljo v Trebčah

Na njej je resnično prišla do izraza enotnost slovenskega prostora, tesna povezanost naše skupnosti in koroških Slovencev z matičnim narodom. In še več: to je bila resnična manifestacija proti temnim silam, ki še vedno rovarijo ne le proti nam temveč proti demokratični ureditvi in sožitju sploh.

«Za nas je današnji praznik veliko doživetje». Tako je v pozdravnem nagovoru poudarila Milena Padovan in nato daljevala: «To je praznik bratstva, medsebojnega spoznavanja ter priložnost, da še enkrat potrdimo, kako lahko s pesmijo izbrisemo meje in gradimo temelje vedno globlji sodelovanju in razumevanju.

V nadaljevanju je govornica dejala: «Tudi na tej reviji se želimo spomniti preteklosti in zmagovitega partizanskega boja, ki je osvobodil narode in narodnosti Jugoslavije ter prinesel tudi nam novega upanja in ponos, da smo v borbi za osvoboditev toliko pripomogli h končni zmagi. Ponosni smo, da lahko po zaslugah naših ljudi danes pojemo slo-

vensko, govorimo o sodelovanju in enotnosti, verujemo v socialistično družbo, kot si jo je med NOB zamislil tovariš Tito in kakršno je dosledno gradil. Za Titom žalujejo vsi narodi in narodnosti Jugoslavije — tako je podčrtala govornica — in dodala: «Za njim žalujejo vsi miroljubni ljudje sveta. Njegovo izgubo smo globoko občutili tudi mi, ker smo videli v njem tudi borca za naše pravice, ki nam po državni ustavi in mednarodnih sporazumih pripadajo, do katerih pa v celoti še nismo prišli. Slovenci v Italiji moramo še enkrat ugotoviti, da še nismo dobili globalnega zaščitnega zakona, za katerega se že leta borimo. Potrebno bo še veliko prizadevanj in vztrajnosti na poti borbe.»

Na reviji «Pesem ne pozna meja» so sodelovali naslednji zbori: «Primorec» iz Trebč, Oktet iz Trbovelj, dekliški zbor «Vesna» iz Križa, ženski in moški zbor «Franc Zgonik» iz Branika, moški zbor «Jezero» iz Doberdoba, mešani zbor «Svoboda II» iz Trbovelj ter mešani oktet «Vrtača» iz Slovenj Plajberka na avstrijskem Koroškem. Na prireditvi je nastopila tudi godba na pihala iz Pridvora.

In še zaključek: Trebenci so se tudi tokrat izkazali kot dobri organizatorji, ki je nedvomno dosti pripomoglo k brezhibnemu poteku prireditve.

Zapis: MIRKO KAPELJ

«Osnovnošolska olimpiada 1980» Sv. Ivan - Trst

Osnovnošolski otroci vseh slovenskih mestnih šol se letos množično udeležijo športno-kulturne prireditve, ki se slovesno zaključijo v soboto 31. maja na Stadionu 1. Maj, v ul. Guardiella, 7. Pokroviteljstvo in organizacijo te velike manifestacije je sprejela svetoviovska Osnovna šola «OTON ŽUPANČIČ», organizacijo športnega programa pa je prevzela «ŠPORTNA ŠOLA-TRST».

V soboto 17. maja so se že odvijale izločitvene tekme v igri «med dvema ognjema». Pri tej igri je sodelovala vsaka šola z eno ekipo, finalna tekma medšolskega turnirja pa bo v soboto 31. maja zjutraj.

Vse šole sodelujejo tudi pri troboju v atletiki (tek, skok v daljino in met žoge), pri likovnem natečaju (risbe na temo «Otroci in šport») in pri kulturnem programu.

V soboto 31. maja se prireditve odvijajo s sledečim programom:

Ob 9. uri: Pevski nastop vseh udeležencev, ki enoglasno zapejejo pesem «Kekec»;

Treboj v atletiki za vse otroke (tek, skok v daljino in met žoge);

Finalna tekma «med dvema ognjema»;

Ob 17. uri: Kulturni program s sodelovanjem posameznih šol (zborovsko petje, folklorne ples, recitacije, ritmična telovadba);

Razstava risb likovnega natečaja na temo «Otroci in šport»;

Nagrajevanje.

Organizacijski odbor vabi vse prijatelje osnovnošolske mladine, naj prisostvujejo temu slovesnemu zaključku šolskega leta.

V nedeljo, 1. junija bodo poimenovali slovensko osnovno šolo v Škedenju po domačinu in znanem glasbeniku Ivanu Grbcu. Slovesnost se bo začela ob 17.30.

Poimenovanje osnovne šole v Saležu po Lojzetu Kokoravcu - Gorazdu

Slavnostni govor Miloša Budina

Spet mi je bila zaupana naloga, da spregovorim nekaj besed na šolski slovesnosti in ne bi rad ponavljal tega, kar je bilo izrečeno pred 18 dnevi na podobnem srečanju pred zgoniško šolo. Tudi današnja prireditev je z iskreno udeležbo vseh nas skrajno prisrčna in občutena zaradi resnične zavestne ljubezni, ki jo vsi gojimo do naše slovenske šole in do malčkov, ki se v njej učijo; tudi ta slovesnost pa je obenem slavnostna in veličastna zaradi globokega in ponosnega spoštovanja, ki ga vsi izkazujemo spominu Lojzeta Kokoravca-Gorazda, Titovega borca, padlega partizanskega učitelja, kraškega sina iz Samatorce.

Zbrani smo pred šolo, pred krajem, ki usmerja človeka znanstvenemu razumevanju življenja, dela in sveta. Ta kraj je nam vsem nadvse dragocen: našo slovensko šolo cenijo danes tako najstarejši med nami, ki obujajo včasih spomine na svoje učitelje, ki so jih seznanjali z učeno slovensko besedo in knjigo; globoko jo cenijo oni, ki so bili prisiljeni poslušati in ubogati trde, tuje in povečini nerazumljive besede italijanskih učiteljev v fašističnem obdobju pred vojno; cenimo jo ravno tako tisti, ki smo bili še pred kratkim v njej kot učenci in smo ji hvaležni, da smo tudi in predvsem z njeno pomočjo ohranili svojo identiteto in da nam je dala primerno potrebno podlago, da si uspešneje urejamo življenje v tej ne vedno urejeni moderni družbi. Zadovoljni smo, da imamo danes slovensko šolo, da jo lahko vsak dan razvijamo, da se lahko ponašamo z njenimi uspehi, pa čeravno smo prisiljeni se še danes truditi in boriti, da bi rešili tiste nujne probleme, ki ostajajo še vedno odprti zaradi toge ostarele politike pristojnih državnih oblasti.

Vsekakor je šola naša: pred skoro 60. leti nam je bila odvzeta, a ljudstvo si jo je zopet priborilo, samo, s svojim bojem in žrtvami. Ljudstvo je pod vodstvom OF obnavljalo slovensko šolo v teh krajih takrat, ko so bili pogoji za to še pravzaprav nemogoči, ko so ljudje dajali svoje hiše na razpolago partizanskim učiteljem za poučevanje zavedajoč se, da tvegajo s tem tudi najhujše maščevanje s strani okupatorja, ko so partizanski učitelji zaradi svojega dela izpostavljali vsak dan tudi lastno življenje. Lojze Kokoravec-Gorazd je bil med njimi. Bil je eden tistih, ki so se jasno zavedali, da mora NOB na Primorskem v celoti obnoviti od preganjanja izmučen narod, da mu mora NOB vrniti poleg svobode, dela in kruha tudi kulturno dostojanstvo. Tudi Gorazdu je bilo jasno, da bo mogel narod prav s kulturo in znanjem, ki sta med osnovnimi sredstvi človekovega vsesplošnega osvobajanja, odkrivati in krepiti svojo samozavest, svojo neizmerno človeško moč, zmagovitost svoje poštenosti in delavnosti, korajžo v boju in delu za novo človeško družbo. Zato je začel z resnim šolskim delom takoj, že med vojno in ni odlašal tega na boljše mirne čase. Kokoravca je izučilo težko življenje.

Ko je imel pri 31. letu starosti za seboj že težke življenjske izkušnje, potem ko je doživel, da so ga odstranili iz šole na Prulah v Ljubljani zaradi naprednih političnih idej, potem ko mu je kljub vsem težavam uspelo zaključiti trgovski študij, potem ko se je kljub šibkemu zdravju preživljal z napornim rudarskim in zidarskim delom, potem ko je z velikim razočaranjem spoznal, da takratna kral-

Lojze KOKORAVEC
rojen v Trstu 4.3.1910
padel v Samatorci 15.8.1944

jeva jugoslovanska vlada ni bila pripravljena se postaviti po robu okupatorju, se je Gorazd že 1941. leta vključil v OF. V tistem prvem letu okupacije izbira za OF ni bila lahka, veliko je bilo še med ljudmi zmede in nejasnosti, sovražna propaganda je še močno učinkovala, a vendar so se mnogi korajžno odločili prav za to pot, pot zahtevnega, herojskega in nelzprosnega boja za narodno in družbeno osvobodjenje. Gorazda je ta odločitev takoj drago stala, saj so ga že v avgustu 42. leta aretirali in odvedli v internacijo. Od tam se je oglašal s pismi svojem prijateljem. V teh pismih sta vidni dve njegovi veliki želji: prvič, da bi mogel premagati bolezen, ki ga je mučila in drugič, da bi se kljub bolezni in težkim pogojem v internaciji tudi tam kulturno izpopolnjeval in učil, saj je prosil svoje za pomoč s hrano in obenem spraševal tudi za slovnične knjige. Za tema dvema željama pa je gotovo vidna poglobljena skrb Ljzeta Kokoravca: skrb, da bi se mogel vrniti med svoje ljudi in da bi se lahko strokovno čimbolje pripravil predal boju za svo-

bodo in delu za vzgajanje svobodnega kraškega človeka. Ta želja se mu je po kaptulaciji Badogliove Italije tudi uresničila. Vrnil se je k očetu in sestri v Samatorco, v vas, iz katere je izviral, ter se tu vključil kot protagonist v organizacijo OF.

Kot organizator je deloval na več področjih, njegovo prvenstveno delo pa je bilo obnavljanje slovenske šole v teh vaseh, kar je opravljal uspešno zaradi priprave, vestnosti, resnosti in delovne strogosti, kot pričajo njegovi tedanji učenci, vaščani, ki so mu nesebično pomagali, in kot je razvidno iz njegovih točnih poročil in drugih zapisov. V enem teh poročil, ki ga je pisal januarja 1944, je na koncu izrazil upanje, »da bi se naša prva slovenska šola še nadalje razvijala«. Tako se je tudi zgodilo; žal pa je bilo njemu dano spremljati ta razvoj še samo za par mesecev, saj ga je na Veliki Šmaren istega leta zločinska nacifašistična roka krvočno umorila in pustila na kraškem školju, tam nad njegovo Samatorco, v klanecu pod Ojstrim vrhom in Perjevšno. Partizanski učitelj Gorazd je bil tako ukraden ljudstvu, ki ga pa ni pozabilo. Njegov lik je ohranilo v srcu, kot se v srcu ljudi vedno ohranijo junaki, ki se v življenju z dušo in telesom predajo ljudstvu. Ljudstvo je nadaljevalo po brazdi, ki jo je on zoral ter se tako oddolžilo njegovemu spomnu. Danes pa je na njivi, ki jo je tudi on pognojil s svojo krvjo, dozorela tudi ta žetev, da je bil Gorazd postavljen na častno mesto, ki si ga je z delom, bojem in žrtvijo zaslužil. Šola, ki jo je prav on začel obnavljati, bo nosila odslej za vedno njegovo ime, na dvorišču pa bo trajno stal njegov spomenik, njemu v čast in nam vsem v ponos!

Tako smo prišli na današnjo slovesnost množično in mislim zadovoljni ter polni zadoščenja, da bi pozdravili in počastili to dejanje, s katerim smo tudi za oko vlili v eno in isto celoto tiste elemente, na katerih sloni naša današnja kultura. Partizansko šolstvo, NOB z vsemi svojimi vrednotami in ideali ter naša današnja slovenska šola so elementi, iz katerih izvirata in se pri njih navdihujeta danes naše spoznavanje in delo: spoznavanje življenja in njegovih zakonitosti, spoznavanje velike vrednosti dela in požrtvovalnosti, spoznavanje okolja, v katerem živimo ter spoznavanje plemenite vred-

Pogled na en del udeležencev slovesnosti v Saležu. Govori župan Josip Guštin

Preteklo nedeljo so slovensko osnovno šolo pri Sv. Jakobu v Trstu poimenovali po mladinskem pisatelju Josipu Ribičiču. Slovesnost je bila izredno prisrčna, pravi praznik Slovencev pa tudi številnih demokratičnih Italijanov šentjakobskega okraja. Med uglednimi gosti je bil tudi tovariš Mitja Ribičič, pisatelj sin in sedanjí predsednik republiške konference SZDL Slovenije. Na pobudo odbora za poimenovanje te šole po Josipu Ribičiču je Založništvo tržaškega tiska s podporo Tržaške kreditne banke izdalo knjigo »Sv. Jakob, zgodovinski razgledi po življenju Slovencev v tržaškem delavskem okraju«. Knjigo je uredila Lida Debelli-Turk. Knjiga vsebuje tudi življenjepis Josipa Ribičiča, ki je svojčas učil na ciril-metodovi slovenski šoli pri Sv. Jakobu

Poimenovanje šole v Saležu

nosti prijateljstva in bratstva ter škodljivosti sovražstva in nasprotovanja.

V tej celoti, ki jo tvorijo to šolsko poslopje, slovensko utripanje in delo v njem, Gorazdov doprski kip na dvorišču in, zakaj ne, tudi ta kraška vas, lepo obdelane kmečke njive ter cvetoča kraška narava, v tej ubrani celoti moremo gledati domačini in drugi mimoidoči velike rezultate naše zgodovine, ki se je začela daleč nazaj, zgodovine ljudstva, ki prihaja vsak dan bolj na svoj račun; gledajmo v tej celoti etapo na pravilni poti, katere ogromen del je že za nami, a drži še vedno naprej, daleč naprej in v visoki svet pravičnosti, enakosti, plemenitega in povsem dostojnega življenja. Ne, tovariši in prijatelji, nočem izrekati praznih »sestavljenih« stavek; ugotavljam samo, kako smo že danes veliki, kako smo že danes lahko ponosni in srečni tudi mi, ljudje v teh kraških vaseh; kraški človek, nekoč zaničevan in ponižan, a nikoli ponižen; kraševce, nekdanj čisto majhen in teptan a neuničljiv in neuklonljiv, je danes velik in poln dostojanstva, prijatelj s prijatelji in deležen pravega resničnega spoštovanja. Celu ljubosumen je na svoje skromno bogastvo ali na svojo bogato skromnost, in prav je, da je tako. Ko gleda človek na nove in obnovljene hiše po teh vaseh, ko se razgleduje po teh lepo urejenih vinogradih in drugih kmečkih nasadih, ko gleda na zdelane a vendarle sproščene obraze tu živčih ljudi, ko posluša nežno knjižno slovenščino na proslavi nastopajočih šolskih otrok, ko posluša domače pevske zборе, se mora vprašati od kod vse to. Človek s ponosom in s spoštljivostjo ugotavlja, da ni v tem nič podarjenega, ampak da je vse to pridobljeno z delom in priborjeno z bojem. Vse to je rezultat vztrajnosti, požrtvovalnosti, potrpežljivosti in značajnosti kraškega človeka; vse to je naša kultura, kultura, iz katere rastemo in jo stalno z zavestjo razvijamo, bogatimo in obnavljamo.

To je kultura, ki je bila že večkrat ogrožena in napadena, pod fašizmom z nasiljem in represijo, potem z vojaško okupacijo, v teh zadnjih desetletjih pa na bolj prefinjen način. In vendar se je znalo vedno kljubovati in obdržati to, kar je pristno našega. Kje bi bili danes, če se ne bi ljudstvo takrat pred 40 leti, ko je bil to edini izhod, tako množično in he-

rojsko uprlo okupatorju, kaj bi bilo v teh krajih danes, če se ne bi pravočasno zavedali, da imajo ti naši travniki, te naše njive in gmajne trajnejšo in globljo vrednost od tiste, ki nam jo ponuja, kdor bi jih hotel odkupiti, kakšni bi bili danes, če ne bi bili tako globoko zasidrani v kulturno zakladnico, ki sta jo ustvarjali in jo še vedno ustvarjata naše umsko in ročno delo. Seveda, storjena je bila tudi marsikatera napaka, a sebe in svojega nismo zapravili. Preveč smo prekaljeni, legendarna je naša zgodovina, dobro znamo ceniti to, kar nas vsak dan bolj dviga in plemeniti; ceniti znamo umsko in ročno delo, ceniti znamo vso našo kulturo.

Nam vsem veliko pomenijo tako Prešeren, Cankar in Kosovel kot naši domači pevski zbori; veliko nam pomenijo tako umetniške slike modernega slikarja kot kamnite jerte naših kraških portonov, ki jih je izdelala kamnarjeva roka; velikega pomena je za nas tako knjižna slovenščina sodobnega pisatelja kot so nam pomembna domača ledinska imena naših ograd, hribov in travnikov; čustveno nas prevzemajo tako recitacije in petje naših šolarjev kot gledanje umetniškega filma ali drame v gledališču.

Taki smo, z vsem tem obogateni, take naj nas drugi spoznavajo in sprejemajo, kot znamo tudi mi sprejemati kulturo drugih, pošteno kulturo večinskega naroda npr! Naša narodnostna skupnost ni le folkloristična zanimivost na Krasu, kot bi hotel dokazati en del, nazadnjaški del večinskega naroda. Naša kultura ustvarja plemenitega strpnega človeka; naše pesmi niso pesmi maščevanja ali nasprotovanja, marveč pesmi prijateljstva in bratstva, naše zastave niso zastave napadalne vojske, marveč vabilo k zbliževanju in pravičnemu medsebojnemu spoznavanju in spoštovanju med narodi in ljudmi. Taki smo v vsem našem delovanju, tak je naš delavec, naš kmet in naš učen človek, taki so naši športniki, naši prosvetarji in naši učitelji. Take nas že v otroških letih začinja vzgajati naša slovenska šola. Takega človeka je začel učeno vzgajati pred 37. leti tudi Lojze Kokoravec-Gorazd.

Počašeni smo v tem, da bo stal odslej njegov doprski kip na tem šolskem dvorišču, tam v tistem zahodnem vogalu, kot bi prihajal vsak dan na delo v šolo iz domače Samatorce; Gorazdov lik nas bo še nadalje navdihal, saj, kot je zapisal o njem pesnik, »kar hotel je učiti, še uči«.

Festival komunističnega tiska na Opčinah

Tradicionalni praznik komunističnega tiska na področju vzhodnega Krasa bo letos v Prosvetnem domu na Opčinah. To ne bo le obračun enoletnega dela. Teden dni pred volitvami bodo komunisti ponovno obrazložili svoj program in tokrat tudi v obliki razstave, ki jo bodo odprli v petek, 30. maja, ob 18. uri in ki bo prikazala socialne strukture na vzhodnem Krasu. Istega večera bo tudi kulturni program, ki ga bo kot vsako leto pripravila mladina iz vasi od Bazovice do Opčin. Se je čas, da se tisti, ki bi želeli sodelovati na tem večeru, javijo tovarišem. V soboto bo letos pritegnil predvsem mlade poslušalce znani pevec Angelo Baiguera s svojim orkestrom. Zaključna prireditev bo v nedeljo, 1. junija, z nastopom tržaške folklorne skupine »Stu ledi« in godbe na pihala Prosek - Kontovel. Med sporedom bodo spregovorili kandidati na junijskih volitvah. Vse dni bo igral ansambel Lojzeta Furlana.

PRISPEVKI

V SPOMIN

Tovariš Mario Ursič je umrl, vendar živi v zavesti tovarišev in prijateljev, ki so ga poznali in cenili. V počastitev njegovega spomina so darovali za partijski glasili l'Unità in Delo:

Tov. Antonija Vidav 10.000 lir, družina Gheršin 10.000 lir, družina Covacio 15.000 lir in družini Wilhelm in Stukler 15.000 lir.

Minilo je eno leto od dneva, ko je preminil tovariš Luigi Fon, bivši politični preganjanec in dolgoletni politični delavec v Trstu. V počastitev njegovega spomina je tovarišica Jagoda prispevala 20.000 lir za komunistični tisk.

Pierina Kuret iz Ricmanj je ob poravnavi naročnine prispevala skupno 25.000 lir za sklad DELA.

Josip Bolčič iz Boljunca je ob vpisu naročnine za tekoče leto prispeval 2.000 lir za sklad DELA. V isti namen je Viktor Legiša iz Medje vasi prispeval 1.000 lir.

Vsem, ki velikodušno podpirajo, naš tisk, se iskreno zahvaljujemo.

POPRAVEK in OPRAVIČILO

V prejšnji številki smo objavili: »Spominjam se osvoboditve in srečne vrnitve iz koroške ječe. Darujem 10.000 lir za sklad DELA, 10.000 lir za Zvezo borcev iz Boljunca in 10.000 lir za športno društvo Breg«. Med paginiranjem je, žal, izpadlo ime darovalca. To je tovariš Branko Žerjal iz Boljunca. Prosimo, da nam oprostite.

DELO - glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Direktor ALBIN ŠKERK

Ureja uredniški odbor

Odgovarja FERDI ZIDAR

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 764-872, 744-047

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2

telef. 24.36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 3.000 lir

Tisk: Tipo/Lito Stella v. Molino a Vento 72 - TS